

IN MEMORIAM Marijan Gerdej (1948–2020)

V času, ko smo se množično posvečali težavam pandemije, splošnemu omejevanju različnih socialnih stikov in preživljanju dopustov v novih razmerah, se je 20. avgusta 2020, na svojem domu v Dolgih Brdih blizu Prevalj, tiho poslovil arhivist, zborovodja, teolog, sodelavec, mislec in dober prijatelj Marijan Gerdej, rojen Tonkovič.

Marijan Gerdej je bil v številnih pogledih edinstven, široko razgledan, družbeno kritičen, odločen v prizadevanjih za uveljavljanje načel etike in pravičnosti, a hkrati zadržan in močno ponosen. Podoben je bil okolju, ki ga je oblikovalo skozi vse življenje.

Rodil se je 14. aprila 1948 v kraju Vinarje pod Pohorjem blizu Slovenske Bistrice. Po končani gimnaziji v Mariboru je študiral teologijo s filozofijo na Teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru ter diplomiral leta 1996.

Poklicno pot je začel leta 1972, ko se je prvič za kratek čas zaposlil v Pokrajinskem arhivu v Mariboru. Nato je bil vzgojitelj v Domu učencev na Teznm (1972–1974) in krajše obdobje referent v Ljubljanski banki v Slovenj Gradcu na oddelku dolgoročnih kreditov (1974).

Konec leta 1974 se je zaposlil v Železarni Ravne, Ravne na Koroškem. Tu se je posvetil urejanju tehnične in poslovne dokumentacije največjega ustvarjalca arhivskega gradiva s področja gospodarstva v koroški regiji. Sčasoma je postal vodja tega oddelka, hkrati je opravljal tudi dela in naloge vodje fotokopirnice. Obseg papirne dokumentacije in kompleksnost vsebin, ki jih je bilo treba obvladovati z analognimi informativnimi pomagali, sta zahtevala inovativne pristope in rešitve ter vedno nova znanja. Slednja je ob svojem rednem delu ves čas sistemsko poglobljajal z dodatnimi izobraževanji. Tako smo ga lahko med drugim zelo pogosto srečevali na letnih posvetovanjih Arhivskega društva Slovenije ter Posvetovanjih o strokovnih in tehničnih vprašanjih arhivskih delavcev v Radencih, pozneje na konferencah Mednarodnih arhivskih dnevo in številnih drugih arhivskih strokovnih srečanjih doma in v tujini.

Arhivska strokovna in praktična znanja ter bogate izkušnje je uspešno nadgrajeval tudi potem, ko se je konec leta 1993 ponovno zaposlil kot arhivist v Pokrajinskem arhivu Maribor. Konec leta 2012 se je upokojil.

Njegovo delo v Pokrajinskem arhivu Maribor je bilo po vsebini raznoliko in zahtevno. Sodeloval je pri številnih projektih in arhivskih strokovnih dejavnostih ter si pridobil strokovni naziv arhivski svetovalec. Njegova arhivska strokovna prizadevanja segajo vse od urejanja in popisovanja arhivskega gradiva ter prevajanja strokovnih besedil do organizacije in sodelovanja pri različnih mednarodnih dogodkih, ki so bili v tem času intenzivni predvsem v okviru Mednarodnega inštituta arhivskih znanosti. V tem kontekstu naj posebej izpostavimo njegovo sodelovanje pri organizaciji in izvedbi mednarodne arhivske šole za arhivske zgradbe ISFABUS konec devetdesetih let prejšnjega stoletja.

Zaradi dobrega znanja tujih jezikov se je dejavno vključeval v iniciativo izmenjave informacij in arhivskih strokovnih izkušenj med avstrijskimi, madžarskimi, hrvaškimi in italijanskimi obmejnimi arhivi, ki je bila znana pod imenom »Srečanja obmejnih arhivov«.

Veliko energije je vložil tudi v delo z mladimi. V prvem desetletju iz-

vajanja slovensko-madžarskih arhivskih raziskovalnih taborov je skupaj s sodelavci iz Pokrajinskega arhiva Maribor in arhivisti iz sosednjega madžarskega arhiva v Zalaegersegu in v Sombotelu dejavno sodeloval pri izvedbi vsakoletnih skupnih arhivsko-raziskovalnih dejavnosti srednješolcev iz Slovenije in Madžarske, v glavnem na dvojezičnem slovensko-madžarskem območju.

V obdobju med leti 1998 in 2000 je opravljal funkcijo predsednika Arhivskega društva Slovenije, nato je bil še eno leto član izvršnega odbora Arhivskega društva Slovenije.

Marijan Gerdej je zapustil bogato in raznoliko bibliografijo. Ta obsega 70 bibliografskih enot ter odraža njegovo strokovno arhivsko in raziskovalno ter družbeno-kritično in umetniško delo.

Rezultate raziskovalnega dela je objavljala v publikaciji *Arhivi*, v zbornikih posvetovanj Arhivskega društva Slovenije, zbornikih arhivskih strokovnih posvetovanj Sodobni arhivi v Radencih in zbornikih posvetovanj *DOK_SIS* ter v *Atlantih* – mednarodni reviji za sodobno arhivsko teorijo in prakso.

Blizu so mu bile tudi domoznanske vsebine. Navdih zanje je dobival pri urejanju arhivskega gradiva. Različne zapise s tega področja najdemo v Ravenskih razgledih, Prevalskih novicah, ljutomerskih Zgodovinskih listih, v Črjanskih cajtnгах, v Slovenskem arhivskem časopisu, Zgodovinskem časopisu, v časopisu Prepih itd.

Arhivske strokovne prispevke najdemo tudi v Koroškem zborniku, v publikaciji *Kärntner Landesgeschichte und Archivwissenschaft*, v zborniku Antona Klasinca in zborniku Mednarodni arhivski raziskovalni tabor. Dejavno je sodeloval tudi v uredniškem odboru Biografskega leksikona občine Prevalje.

Z neizmernim arhivskim strokovnim žarom je evidentiral in popisoval arhivsko gradivo. V času njegove zaposlitve v enoti Pokrajinskega arhiva Maribor na Ravnah na Koroškem so nastali popisi oziroma pregledi arhivskega in dokumentarnega gradiva Železarne Ravne, Rudnika svinca in cinka v Mežici, Zavarovalnice Triglav v Slovenj Gradcu ter podjetja Prevent iz Slovenj Gradca. Uredil je tudi župnijski arhiv v Šentanelu nad Prevaljami in v Mežici.

Marijan Gerdej je imel številne darove in sposobnosti. Poskusil se je tudi v pesništvu in prozi, bil je urednik in družbeni kritik, ukvarjal se je z notografijo. Deloval je kot zborovodja več pevskim sestavam. Omenimo naj samo Oktet Holmec, Cerkvni mešani pevski zbor Luka Kramolc v Šentanelu, vodil je Mešani pevski zbor Ludvik Viternik v Strojnski Reki in Oktet Zavarovalnice Triglav v Slovenj Gradcu, pomagal je voditi tudi pevski zbor v Globasnici. Občasno je skrbel tudi za več manjših pevskih zborov. Kot ljubitelj lepega petja je tudi sam pel pri Moškem pevskem zboru Foltej Hartman iz Pliberka.

Za svoje delo na pevskem področju je leta 1976 dobil bronasto Gallusovo značko za več kot deset let delovanja, nato še zlato Gallusovo značko za več kot 30-letno dejavno udejstvovanje na področju ljubiteljske vokalne glasbe. Leta 2013 je prejel srebrno Sušnikovo priznanje občine Prevalje za dolgoletno izjemno strokovno delovanje na glasbenem področju kot zborovodja in 40-letno ustvarjalno delo v koroški kulturi.

Čeprav se Marijan v zadnjih letih ni več veliko pojavljal v arhivski strokovni javnosti in se je zdelo, kot da je utonil v pozabi vsakdanjih skrbi za preživetje in obveznosti, je njegovo delo ostalo zapisano v številnih publikacijah in zapisih. V njih spoznamo tudi njegovo življenjsko vodilo, da si je vedno znova treba prizadevati za prijateljstvo, medsebojno spoštovanje in etičnost, predvsem pa strokovnost na vseh področjih našega delovanja.

dr. Miroslav Novak